

IN DE OLIE

DOOR JEAN LE DUC

Toen het berichtje betreffende de aankoop van landbouwproducten, varkens, kaas en andere naturalia door Sir Henri Deterding de ronde had gedaan, vertelden de mensen elkaar in tram en bus, in wachtkamers en treinen de meest fantastische verhalen over den man die op een dergelijke wijze de nederlandse landbouw van een enorm surplus af zou helpen en bovendien Duitsland, waar van een tekort aan de nodige voedselvoorziening kan worden gesproken, zou helpen. Natuurlijk berusten deze verhalen voor een groot deel op fantasie. Deterding behoort tot de rijkste mensen op aarde. Dat is bekend. En nu gebeurt het vaak, dat zulke persoonlijkheden door een waas van fantasieën worden omgeven, een waas dat tenslotte zo dicht wordt, dat men van de persoon zelf een geheel scheve en onjuiste, vaak onrechtvaardige voorstelling krijgt. Wie is dan deze Sir Henri Deterding, die op 1 November jl. als directeur van het wereldconcern, dat de „Koninklijke“ genoemd wordt, is afgetreden?

Henri Deterding is amsterdammer van geboorte. 19 April 1866 zag hij daar het levenslicht, doorliep eerst de lagere school en vervolgens de h.b.s. Daarna kwam hij in dienst van de Twentse Bank, waar hij evenwel slechts kort bleef, om naar Medan te vertrekken, waar hij in een der indische afdelingen van de Nederlandse Handelmaatschappij werd te werk gesteld. Hij was toen nog slechts 23 jaar, doch energie en scherpe blik op zaken deden hem vlug opklimmen. Ook in Medan muntte hij uit. Op 25-jarige leeftijd werd hij als sub-agent overgeplaatst naar Penang.

Nadat Deterding vijf jaar in Penang als sub-agent was werkzaam geweest, kwam Ir. Jean Baptiste van Kessler, directeur van de Koninklijke Petroleum-Maatschappij hem vragen bij hem in dienst te treden.

Deterding aanvaardde. Met een niet te temmen doorzettingsvermogen begon hij te bouwen aan de onderneming. Men begrijpt, dat dit niet zonder wrijving ging. Zijn niet te beteugelen wilskracht doet echter de promoties elkaar vlug opvolgen: 1897: waarnemend directeur, 1901: directeur, 1902: directeur-generaal.

Behalve deze wilskracht toonde Deterding echter een gemoedsrust te bezitten, die hem onder alle omstandigheden kalm deed blijven. Nu hij als directeur-generaal zich met alle gemakken had kunnen omgeven, begon hij daarentegen aan de verwerkelijking van zijn idealen te arbeiden.

Zijn werk was niet eenvoudig. Hij wilde trachten de elkander fel beconcurrerende ondernemingen tot samenwerking te brengen. En daar onze huidige maatschappij juist op het concurrentie-systeem is opgebouwd, was dit niet eenvoudig. De ene onderneming trachtte ten koste van geweldige offers de

andere, de concurrent, van het toneel te doen verdwijnen. Millioenen gingen hiermee heen, met als gevolg: vermindering van de winst. Doel van Deterding was nu: samenwerking in plaats van dodende concurrentie en wel zonder het publiek er aan te wagen.

Alle tegenslagen werden door Deterding overwonnen, hoe fel ze ook waren. In alle delen der aarde voerde hij persoonlijk zijn besprekingen: Parijs, Londen, New-York, overal.

Nadat de eerste tegenstanders waren overwonnen, begon men in te zien, dat het door Deterding gepropageerde denkbeeld nog zo gek niet was. „Laten wij,“ zo was Deterdings gedachtengang, „elke onderneming van een bepaald gebied voorzien, dan hebben wij elk een minimum van vervoerkosten en zodoende zullen wij een regeling kunnen treffen, dat ieder mens op de hoek van de straat, waar hij woont, olie zal kunnen kopen.“

Dat waren plannen, die voor geen verwerkelijking vatbaar waren, meende men. In deze verstarung zou alles dood lopen. Het duurde dan ook jaren tot Deterding het grote succes van zijn leven mocht zien, nl. de fusie met de Shell. Toen deze twee wereldmaatschappijen de handen ineen sloegen, moesten de andere olie-ondernemingen langzaam maar zeker volgen. Het saamtrekkingsproces vorderde regelmatig en onder de gemeenschappelijke naam van Koninklijke Shell Groep werd alles verenigd. Deze Groep heeft in Londen haar zetel en wordt bestuurd door een raad, waarvan tot voor enkele maanden Sir Henri Deterding voorzitter en leider was. Op 1 November jl. trad Deterding af. De sterke positie van de Koninklijke Petroleum Maatschappij in de Groep blijkt wel uit de bepaling, dat aan haar hoofd altijd een nederlander moet staan. In Deterdings plaats werd dan ook benoemd Ir. J. E. F. Kok, tot dan directeur van de Koninklijke Petroleum Maatschappij en van de Bataafse Petroleum Maatschappij (sedert 1921).

De Koninklijke Shell Groep is door Deterdings arbeid over de gehele wereld verspreid. In alle landen heeft zij bezittingen. Alleen in Rusland is zij niet vertegenwoordigd, daar bij de omwenteling van 1917 haar bezittingen zonder meer werden verbeurd verklaard.

Alle aangesloten ondernemingen van de Groep produceren niet alleen, zij zorgen zelf ook voor vervoer, beschikken over duizenden spoorwagens, een grote vloot zeeschepen en rivierschepen. Ook de verkoopgrossierderij is geheel in handen van de onderneming. Een leger van arbeiders, schepelingen, beampten is bij dit bedrijf werkzaam. In ons land staan twee grote kantoren van de Koninklijke te Amsterdam (laboratoria) en Den Haag (administratie).

